

صندوق پستی: ۹۱۷۳۵-۵۱۱
تلفن: ۰۵۱-۳۷۲۳۲۰۰۰
فکس: ۳۲۳۲۹۷۶۲
نمابر دبیرخانه: ۰۵۱-۳۷۲۳۲۹۵
دفتر مرکزی: بلوار شهید صادقی (سازمان آب) پلاک ۲۰۰۰۹۹۹ چاپ: شهر چاپ خراسان

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی خراسان
مدیر مسئول: محمد سعید احدیان
دفتر مرکزی: مشهد، بلوار شهید صادقی (سازمان آب) پلاک ۲۰۰۰۹۹۹

روزنامه خراسان شمالی: گروه چهارم نشریات روزانه سیاسی-اقتصادی-فرهنگی-اجتماعی خراسان شمالی
تأسیس: ۱۸ اردیبهشت ۱۳۸۱
۶ شوال ۱۴۴۳: شماره ۳۷۳۲

خراسان شمالی

چراغی که «کوکو در سرزمین سلامت» روشن کرد

اتفاقی ویژه برای تئاتر کودک در خراسان شمالی

اختصاصی
خراسان شمالی

گروه فرهنگ و هنر- تولید نمایش‌های جذاب و جدید، نیاز تئاتر کودک است اما متأسفانه با توجه به مشکلات مختلفی که در این عرصه وجود دارد، هنرمندان کمتری برای فعالیت در این عرصه رغبت نشان می دهند و در نتیجه کمتر به تئاتر ویژه کودکان توجه می شود، اما این روزها بجنورد میزبان نمایشی جذاب و دیدنی ویژه این رده سنی است. «کوکو در سرزمین سلامت»، نمایشی است که به همت کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان خراسان شمالی تولید شده و یک بار در بهمن سال قبل چند روزی اجرا شد اما به دلیل افزایش دوباره آمار کرونا متوقف شد و حالا با فروکش کردن آمار ابتلا به این بیماری، دوباره در پلاتوی شمس بجنورد در حال اجراست. به بهانه این اتفاق ویژه و فعالیت قابل تحسینی که باعث شد چراغ تئاتر کودک در خراسان شمالی روشن شود گفت و گویی اختصاصی با باز نویس، تعدادی از بازیگران و کارگردان این نمایش داشتیم تا بیشتر با ظرفیت ها و مسائل و مشکلات تئاتر کودک آشنا شویم.

فرصت های ارزشمند

«رقیه هاشمی» بازنویس نمایش «کوکو در سرزمین سلامت» است. بازنویسی این نمایشنامه مورد تحسین کارشناسان این عرصه قرار گرفته است. «عروسک خیال من» و «دنیا آنگذر هام که فکر می کنم دخترانه نیست»، مجموعه شعر سروده خانم «هاشمی» است که به جز سرودن شعر، در زمینه نوشتن داستان، نمایشنامه و فیلم نیز راه می گام های برداشته است. «کوکو در سرزمین سلامت» اولین تجربه جدی او در زمینه بازنویسی نمایشنامه بود. او در پاسخ به این پرسش که متن «دیودوود» چه جذابیت هایی داشت که باعث شد بازنویسی آن را انجام دهد؟ خاطر نشان می کند: متن اصلی در باره همه گیری ویروس سرخک بود (سرخو) و البته توجه به نیاز روز جامعه به تولید اثری شاد و مهیج در زمینه پیشگیری از شیوع پاندمی کرونا، در یک بازنویسی مجدد تلاش شد تا متن به کرونا نزدیک شود و در مجموع این متن به خاطر داشتن حس شادی و نشاط، خیال انگیز بودن، تعاملی بودن و شاخصه هایی دیگر از بین های پیشنهادی انتخاب شد. کارشناس واحد آفرینش های ادبی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان خراسان شمالی در باره این که حضورش در کانون پرورش فکری و آشنایی اش با دغدغه ها و نیازهای قشر کودک و نوجوان چقدر در بازنویسی متن به کمک اش آمد، اضافه می کند: همواره کودکان بزرگ ترین معلم من بوده و هستند؛ به طور قطع، کار کردن در فضای مثل کانون و ارتباط مستقیم با مخاطب کودک و نوجوان، توانایی درک بهتر نیازهای این قشر را فراهم می کند. آموزش های تخصصی کانون در این زمینه، در اختیار بودن منابع این حوزه، نشست های کاری و دوستانه با استادان برجسته این حوزه، همراهی و تجارب همکاران کارشناسان هنری و فرهنگی کانون و حمایت های بی دریغ و دلسوزی های فراوان مدیر کل کانون پرورش فکری استان برای توسعه فعالیت های فرهنگی و هنری کودکان و نوجوانان و از جمله تئاتر کودک، فرصت های ارزشمندی بود که به بازنویسی بهتر متن کمک کرد.

بازنویس نمایش «کوکو در سرزمین سلامت» در خصوص تعاملش با کارگردان برای بهتر اجرا شدن متن این گونه می گوید: تئاتر یک بستر زنده و پویاست و در طول تمرین و اجرا بارها و بارها با توجه به شرایط، زمان اجرا، غیبت چند روزه یکی از بازیگران یا به علت مشکلات شخصی و مواردی دیگر مجبور بودیم متن را به روز رسانی کنیم و این اتفاق در تعامل شبانه روزی بنده و کارگردان اتفاق افتاد.

چرا در استان به خصوص در سال های اخیر نمایش کودک و نوجوان داشتیم یا کم داشتیم؟ خانم «هاشمی» به این پرسش، این گونه پاسخ می دهد: اجرای تئاتر آن هم تئاتر کودک، کار زمان بر، پر هزینه و البته دارای حساسیت های فراوان است و از این رو شاید به همین دلایل، رغبت کمتری بین اهالی تئاتر استان برای اجرای نمایش کودک وجود داشته است؛ هر چند نبود نمایشنامه خوب، سالن تخصصی و حمایت های اندک دست به دست هم داده بودند تا نمایش حرفه ای کودک در استان اتفاق نیفتد که با حمایت مدیر کل هنر دوست کانون پرورش فکری خراسان شمالی، جلسات کارشناسی با اهالی تئاتر استان، این راه تا حد حذب زادی هموار شده و امید است در مسیر در ست خود ادامه پیدا کند.

او همچنین در پاسخ به این پرسش که با توجه به حضورش در اجراها، باز خورد کودکان و نوجوانان بیننده نمایش «کوکو در سرزمین سلامت» را چگونه ارزیابی می کند، یادآور می شود: واقعا کودکانی که می آمدند تا نمایش را ببینند برخی از آن ها قبل از اجرا حتی نمی دانستند کجا آمده اند اما تعامل و شادی و نشاط تماشاچیان کودک در حین اجرا و بعد از دیدن نمایش بسیار قابل توجه و دلگرم کننده بود. حالا با تجربه «کوکو در سرزمین سلامت»، این شاعر و نویسنده، نوشتن برای این قشر را ادامه می دهد؛ خانم «هاشمی» در این باره تصریح می کند: نوشتن همواره از دغدغه ها و علایق من بوده و هست و اشتیاق نوشتن برای کودکان هر روز بیشتر و بیشتر خواهد شد. به امید خدا حتماً باز هم برای این قشر نازنین و بی آلایش در حد توان خواهم نوشت.

آموزش از طریق تئاتر

«سحر علیزاده مقدم» از بازیگران نمایش «کوکو در سرزمین سلامت» است که بازی در نمایش های «دو یک به نفع پارسلونا» (به کارگردانی مهدی کشمیری)، «مشک» (به کارگردانی محمد شاکری)، «ملاقات بانوی سالخورده» (به کارگردانی عباس کریمی)، «همانسانری دو دنیا» (به کارگردانی احسان کمالی)، «اسب ها ایستاده می میرند» (به کارگردانی حسن عابدی) و «اتاق ۱۲۱۶» (به کارگردانی امیر حسن جان نثار) را در کارنامه هنری خود دارد. «کوکو در سرزمین سلامت»، اولین کار نمایشی او در عرصه کودک و نوجوان است. این هنرمند باز خورد های دریافت شده در باره این نمایش را این گونه بیان می کند: خوشبختانه مافقد متنی از این نمایش دریافت نکردیم و اکثر بچه ها و خانواده های شان راضی و خوشحال بودند.

چرا در استان به خصوص در این سال ها نمایش کودک نداشتیم یا خیلی کم داشتیم؟ خانم «علیزاده مقدم» در این باره می گوید: اولین بار است در این عرصه فعالیت می کنم و چیزی که شاهدش بودم این است چون بچه ها مخاطب نمایش هستند و به شدت کار سختی است، انرژی زیاد و قدرت ارتباط گیری بالایی نیاز دارد و در عین حال که باید ساده و قابل درک و همچنین آموزشی باشد برای کودک باید جذاب و سرگرم کننده هم باشد، بنابراین صدر صد کار سختی است که بتوان این چیدمان را رعایت کرد. تئاتر کودک به طور قطع نیازمند علم و تخصص است و علاوه بر این، حمایت خانواده ها از اشتیاق بچه ها برای دیدن تئاتر و استقبال مدارس و مهدهای کودک می تواند این شور و اشتیاق را برای تولید تئاتر کودک در استان بیشتر کند.

این بازیگر تئاتر درباره مشکلات تئاتر کودک و نوجوان اظهار می کند: کمبود علم و تخصص در این زمینه به طور قطع می تواند یکی از مشکلات اصلی باشد و تاکید می کنم آموزش به طور قطع راهکار اساسی است. بهتر شدن سطح کیفی این عرصه و رغبت برای آموزش دیدن و پیگیر بودن در این عرصه هم مستلزم استقبال و حمایت توصیه و پیشنهاد خانم «علیزاده مقدم» به هنرمندان تئاتر استان برای رونق تئاتر کودک چیست؟ او این گونه پاسخ می دهد: به طور قطع همه ما برای بهتر شدن و تکامل خودم و جامعه سعی می کنیم و بچه ها بهترین سرمایه های یک جامعه هستند و چه راهی بهتر از این که با تئاتر بتوانیم به این قشر آموزش بدهیم. بهداشت، بخشش، مهربانی، برابری، شادی، خنده و خیلی چیزهای دیگر است که با تئاتر می توانیم تا حدودی آن ها را درون بچه ها

ربانی: شاید مهم ترین مشکل و دلیل ر کود تولید کار کودک، نبود حمایت و طبیعتاً نبود درآمد در این قبیل کارها بوده باشد و گر نه متن های خوبی برای کودکان نوشته شده است

برمی گردد؛ اگر حمایت های مادی و معنوی کانون پرورش فکری نبود شاید این اتفاق مهم در شهرمان نمی افتاد. دومین عامل، نبود درآمد ثابت برای بچه های گروه است؛ طبیعتاً افراد، کاری را در قبال دریافت دستمزدی انجام می دهند. البته ناکفته نماند که در زمینه دستمزد هم این کار بستگی به فروش بلیت دارد ولی با توجه به این که بخشی از هزینه ها را کانون تقبل کرده است، انگیزه بیشتری برای کار کردن در این زمینه برای مان وجود دارد.

آقای «ربانی» درباره مشکلات این عرصه معتقد است: شاید مهم ترین مشکل و دلیل رکود تولید کار کودک، عدم حمایت و طبیعتاً نبود درآمد در این قبیل کارها بوده باشد و گر نه متن های خوبی برای کودکان نوشته شده است. شهرمان کارگردان ها و بازیگران توانمندی دارد ولی سختی مشکلاتی که در این گونه کارها به خصوص در زمینه جذب مخاطب، هزینه های اجرای دکور، لباس و سایر هزینه ها وجود دارد باعث می شود کمتر به این گونه کارها پرداخته شود. این هنرمند در این خصوص پیشنهادی می دارد: با توجه به درایت، مدیریت و حمایت مدیر کل محترم کانون پرورش فکری استان از تئاتر کودک، پیشنهاد دارم دوستان سال سابقه بازی داشت. آقای «زعفرانی» درباره استقبال از این نمایش می گوید: در ۴،۳ اجرایی که قبل از عید نوروز داشتیم و بعد به دلیل کرونا به طور موقت اجراها را تعطیل کردیم، استقبال تماشاگران کودک و حتی بزرگسال از نمایش «کوکو در سرزمین سلامت» بسیار چشمگیر و امیدبخش بود. البته آن ۴،۳ اجرا نشان داد که این نمایش در جذب و برقراری ارتباط با تماشاگران کودک و نوجوان بسیار موفق بوده است.

این بازیگر در پاسخ به این پرسش که چرا در خراسان شمالی به خصوص در این سال ها نمایش کودک نداشتیم یا خیلی کم داشتیم؟ می گوید: متأسفانه در استان متولی تئاتر کودک و نوجوان وجود ندارد و به دید حرفه ای به این نوع نمایش پر مخاطب توجه نمی شود. دلایل متعددی برای این بی توجهی وجود دارد و شاید مهم ترین آن ها، نبود کارگردان هایی باتجربه و با تخصص ویژه در زمینه تئاتر کودک و افراد تحصیل کرده در این زمینه باشد که باعث شده است استان ما در زمینه نمایش کودک و نوجوان حضوری کم فروغ در جشنواره های کشوری داشته و به عبارتی حرفی برای گفتن نداشته باشد. این هنرمند، مشکلات مبتلا به تئاتر کودک را در خراسان شمالی این گونه بیان می کند: مشکلات متعددی در استان مان در زمینه نمایش کودک داریم مانند نبود کارگردان خلاق و متخصص در این زمینه، نبود سالنی خاص نمایش کودک در استان، نبود توجه و حمایت مسئولان و هنرمندان از این نوع نمایش پر مخاطب و گرایش نداشتن بازیگران استانی به این نوع نمایش و نبود جشنواره های تئاتر کودک در استان خراسان شمالی. آقای «زعفرانی» برای ارتقای تئاتر کودک پیشنهادی ارائه می دهد: بنده به عنوان عضو کوچکی از جامعه تئاتری استان، پیشنهاد می کنم که هنرمندان هنر های نمایشی، از جامعه بزرگ پر انرژی و با انگیزه کودک و نوجوان غافل نشوند و هر بازیگری یا کارگردانی خود را ملزم بدانند که در کنار نمایش بزرگ سال، گاهی به ساختن بازی در نمایش کودک نیز بپردازد. کودکان بزرگ ترین قشر جامعه شهری را تشکیل می دهند و چه خوب است که به این ظرفیت جمعی، نگاه ویژه ای داشته باشیم و از آن ها غافل نشویم. تئاتر، بدون مخاطب هویت ندارد و چه مخاطبی بهتر از کودکان که پر انرژی، هنر دوست و با انگیزه اند و کاش نویسندگان، طراحان صحنه، طراحان لباس و تهیه کنندگان آثار نمایشی به داد نمایش کودک برسند.

خلأ کار فرهنگی برای کودکان و نوجوانان

«پریا ضیایی»، کارگردان نمایش «کوکو در سرزمین سلامت» است که تاکنون فعالیت های فراوانی در زمینه کودک و نوجوان داشته است که به تعبیر خودش، شامل ۲ دسته، کار با کودکان و کار برای کودکان بوده که از سال ۱۳۸۴ تاکنون اجرا شده است. خانم «ضیایی» از هنرمندان نام آشنا می توانمند تئاتر خراسان شمالی است، سال گذشته طراح و دبیر جشنواره استانی نمایش کودک «دستالوگ» بود و نمایش «کوکو در سرزمین سلامت»، اولین کار جدی او از اواخر سال گذشت و اوایل امسال برای کودکان و نوجوانان است.

در کارنامه هنری خانم «ضیایی» می توانیم فعالیت های قابل توجهی را ببینیم؛ کارهایی که به گفته خودش با کودکان و نوجوانان اجرا کرده است، نویسندگی و کارگردان نمایش عروسکی «مادرانه»، ۱۴۰۰، نویسندگی و کارگردان نمایش عروسکی «جواب خوبی» ۱۳۹۴، کارگردان نمایش عروسکی «داستان سنگ» نوشته «حسن عابدی» ۱۳۹۱، کارگردان نمایش صحنه ای «حرکت با چشمان بسته» نوشته «حسن عابدی» ۱۳۹۱، کارگردان نمایش عروسکی «رقص کفش پاره ها» اجرا شده در جشنواره منطقه ۴ کشور کانون پرورش فکری ۱۳۸۸، کارگردان نمایش عروسکی «ترانه صلح» نویسندگی حسن عابدی ۱۳۸۷، کارگردان نمایش «گفت و گوی شبانه» نویسندگی حسن عابدی ۱۳۸۷، کارگردان نمایش عروسکی «آواز گل کوهی» نوشته حسن عابدی اجرا شده در سالن بوستان حجاب تهران ۱۳۸۷، کارگردان نمایش نوجوان «حالا این ستاره است که می چرخد» ۱۳۸۷، کارگردان نمایش عروسکی «طرقة» نوشته حسن عابدی ۱۳۸۶ و دریافت لوح تقدیر از بیست و پنجمین جشنواره هنری دانش آموزان برگزیده سر اسر کشور، کارگردان نمایش «ثانیه ها» نوشته حسن عابدی.

این هنرمند می گوید: من به عنوان یک مادر و معلم، خلأ کار فرهنگی برای کودکان و نوجوانان را در استان احساس می کنم و دنبال محیطی هستم که برای فرزندم تجربه ای خارج از فضاهای آموزشی فراهم شود. هنر نمایش بستری مناسب برای اندیشه و رشد غیر مستقیم را فراهم می کند، ضمن این که کار کودک، محیطی شاد و بی تکلف دارد.

کارگردان نمایش «کوکو در سرزمین سلامت» درباره تعامل و همکاری اش با بازی نویس این نمایش خاطر نشان می کند: خانم «هاشمی» همکار و دوست قدیمی من در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان بود و زمان آشنایی ما به حدود ۱۶ سال قبل برمی گردد. و از آن جا که شناخت و ارتباط خوبی با بچه ها و ادبیات کودکان دارد، خوشبختانه اعتماد و همکاری ما دوباره شکل گرفت. باز خورد های دریافت شده از اجرای این نمایش از نظر خانم «ضیایی» چگونه بوده است؟ او اظهار می کند: در اجراهای عمومی که با استقبال گرمی هم مواجه شد، باز خورد های خوب و مثبتی دریافت کردیم، مثلاً کودکانی که با ذوق فراوان، برای بار دوم مشتاق تماشای نمایش بودند.

خانواده هایی که برای اولین بار به تماشای یک نمایش زنده نشسته بودند، بیان می کردند که ما تازه متوجه شدیم که تئاتر هم می تواند جایگاه جدی در زندگی ما داشته باشد و از این به بعد مشتاق تر حضور پیدا خواهیم کرد. همچنین خانواده هایی بودند که درباره فرزند ان شان مشاوره می خواستند و به دنبال دوره های آموزشی بودند. در نمایش کودک، ارتباط با تماشاچی بسیار مهم و تاثیر گذار است و از نظر من در طول نمایش این اتفاق افتاد و شور و شوق سالن نمایش در طول و در پایان اجرا، نمایانگر این

زعفرانی: تئاتر، بدون مخاطب هویت ندارد و چه مخاطبی بهتر از کودکان که پر انرژی، هنر دوست و با انگیزه اند و کاش نویسندگان، طراحان صحنه، طراحان لباس و تهیه کنندگان آثار نمایشی به داد نمایش کودک برسند

ماچرا بود.

علت این که در استان به خصوص در سال های اخیر، نمایش کودک و نوجوان نداشتیم یا خیلی کم داشتیم چه بوده است؟ کارگردان نمایش «کوکو در سرزمین سلامت» در این باره تصریح می کند: گسترش شبکه های خانگی و اجتماعی باعث شده است که تئاتر در سید فرهنگی خانواده ها کم رنگ تر از گذشته شود. ضمناً تئاتر کودک در ظاهر، امری ساده به نظر میرسد اما دشواری های خاصی دارد؛ از هر لحاظ باید مدیریت و کنترل شود به خصوص ایجاد روانشناختی در آن بسیار مهم است زیرا در ناخود آگاه بچه ها نقش می بندد. همچنین یک علتی که تئاتر کودک کمتر تولید می شود این است مخاطبان مان یا مند آگاهی هستند تا تفاوت بین اثر هنری را با آثار مشابه برای فرزند خود درک و سپس انتخاب کنند.

او مشکلات تولید تئاتر ویژه کودکان را این گونه برمی شمرد: یکی از مشکلات، نبود اطلاعات کافی در بین خانواده هایی است که خشنودی های ساده و زودبازده را به خشنودی تاثیر گذار و دیر بازده، تر جیح می دهند، مثلاً برای بازی های رایانه ای، وسایل اینترنتی، خرید خوراکی هایی مثل چیپس و پفک که در لحظه فرزندشان را مشغول می کند، بسیار راحت هزینه می کنند اما برای بلیت تئاتر، نه. مشکل بعدی هم هزینه های بالای تولید نمایش است که همیشه دست و پا ل کارگردان را می بندد.

آخرین پرسش از کارگردان نمایش «کوکو در سرزمین سلامت» این است که دلیل انتخاب آقایان «زعفرانی» و «ربانی» و خانم «علیزاده مقدم» برای بازی در این نمایش چه بود که دلایل خانم «ضیایی» در این خصوص و صحبت های پایانی او را مرور می کنیم: با آقای زعفرانی که از پیش کسوتان عرصه بازیگری است، قبلاً تجربه همکاری داشتیم که قطعاً یکی از وزنه های تئاتر استان است؛ همچنین با آقای «ربانی» هم از سال ۱۳۸۳ تجربه کار مشترک داشتیم و از بازیگران مطرح استان است که تجربه کار با کودکان را داشت؛ خانم «علیزاده مقدم» نیز از بازیگران با اخلاق و هنرمند این عرصه است که ارتباط خوبی با کودکان برقرار می کند و از همین جا سیاست ساز تمامی بازیگران و عواملی هستم که در این نمایش به من اعتماد کردند و همراه بودند و از آقای «آقایبگی» مدیر کل محترم کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان خراسان شمالی که باعث شد این اثر تولید شود تشکر ویژه دارم.

هاشمی: اجرای تئاتر آن هم تئاتر کودک، کار زمان بر، پر هزینه و البته دارای حساسیت های فراوان است و از این رو شاید به همین دلایل، رغبت کمتری بین اهالی تئاتر استان برای اجرای نمایش کودک وجود داشته است

ضیایی: تئاتر کودک در ظاهر، امری ساده به نظر می رسد اما دشواری های خاصی دارد؛ از هر لحاظ باید مدیریت و کنترل شود به خصوص ابعاد روان شناختی در آن بسیار مهم است زیرا در ناخود آگاه بچه ها نقش می بندد